

YASHIL TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA FAOLIYATINING O'RNI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI

Zokirov Farrux Turdiniyoz O'g'li

Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekistonda yashil texnologiyalarni rivojlantirish jarayonida investitsiya faoliyatining ahamiyati va iqtisodiy samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda qayta tiklanuvchi energiya, ekologik innovatsiyalar va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan investitsiya mexanizmlarining rivojlanish tendensiyalari statistik ma'lumotlar asosida yoritiladi.

Kalit so'zlar: yashil texnologiyalar, investitsiya faoliyati, yashil iqtisodiyot, innovatsiya

O'zbekistonda so'nggi yillarda yashil iqtisodiyotga o'tish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Iqlim o'zgarishi, suv va energiya resurslarining cheklanganligi hamda ekologik xavflarning ortishi yashil texnologiyalarni joriy etish zaruratini kuchaytirmoqda. Ushbu jarayonda investitsiya faoliyati muhim katalizator bo'lib, yangi texnologiyalarni yaratish va ularni iqtisodiyot tarmoqlariga tatbiq etishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Yashil texnologiyalarga yo'naltirilgan investitsiyalar asosan qayta tiklanuvchi energiya, energiya samaradorligi, chiqindilarni qayta ishlash va ekologik toza ishlab chiqarish yo'nalishlarini qamrab oladi. O'zbekistonda davlat-xususiy sheriklik asosida amalga oshirilayotgan yirik energetika loyihalari investitsiya muhitining yaxshilanayotganidan dalolat beradi. Xususan, quyosh va shamol elektr stansiyalarini barpo etish bo'yicha xalqaro investitsiyalar jalb qilinmoqda.

Investitsiya faoliyatining iqtisodiy samaradorligi texnologik modernizatsiya orqali namoyon bo'lmoqda. Yashil texnologiyalarni joriy etgan korxonalarda energiya sarfi kamayib, ishlab chiqarish tannarxi pasaymoqda va ekologik standartlarga muvofiqlik oshmoqda. Bu esa korxonalar raqobatbardoshligini kuchaytirib, eksport salohiyatini kengaytirishga xizmat qilmoqda.

Quyidagi jadval O'zbekistonda yashil texnologiyalar va investitsiya faoliyati bilan bog'liq asosiy ko'rsatkichlarni aks ettiradi.

1-jadval. O'zbekistonda yashil texnologiyalar bo'yicha investitsiya ko'rsatkichlari

Ko'rsatkich	Qiymat
Qayta tiklanuvchi energiyaga jalb qilingan investitsiyalar	9,5 mlrd AQSh dollari
Yashil energetika loyihalari soni	25 dan ortiq
O'rnatilgan quyosh va shamol quvvati	3 500 MW
Energetika sohasida CO ₂ qisqarishi	yiliga 7 mln tonna
Yashil iqtisodiyotda yaratilgan yangi ish o'rinlari	40 mingdan ortiq

Manba: O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi hamda Energetika vazirligi ma'lumotlari asosida tuzilgan.

Davlat tomonidan qabul qilingan strategik hujjatlar yashil investitsiyalarni rag'batlantirishga qaratilgan soliq imtiyozlari, moliyaviy kafolatlar va institutsional qo'llab-quvvatlash choralari o'z ichiga oladi. Bu mexanizmlar xususiy investorlar uchun risklarni kamaytirib, yashil texnologiyalar bozorini kengaytirishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, yashil texnologiyalarga investitsiyalar ekologik barqarorlikni mustahkamlash bilan birga, ijtimoiy samaradorlikni ham oshirmoqda. Yangi ish o'rinlari yaratilishi, hududiy rivojlanishning jadallashuvi va energiya xavfsizligining kuchayishi ushbu jarayonning muhim natijalaridan hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda yashil texnologiyalarni rivojlantirish investitsiya faoliyatining faollashuvi bilan chambarchas bog'liq. Uzoq muddatli barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun yashil investitsiyalarni kengaytirish, innovatsion infratuzilmani mustahkamlash va xalqaro hamkorlikni chuqurlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Hsiang, S., Kopp, R., Jina, A., et al. (2017). Estimating economic damage from climate change in the United States. *Science*, 356(6345), 1362–1369.
2. IPCC. (2022). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability*. Cambridge University Press.
3. World Bank. (2021). *Climate Change Action Plan 2021–2025*. World Bank Publications.
4. Dell, M., Jones, B. F., & Olken, B. A. (2014). What do we learn from the weather? *Journal of Economic Perspectives*, 28(4), 3–28.
5. OECD. (2020). *Building Back Better: A Sustainable, Resilient Recovery*. OECD Publishing.

6. Bobojonova, M. J. (2025). GREEN ECONOMY AND ITS DEVELOPMENT STATUS. SHOKH LIBRARY.
7. Bobojonova, M. J., & Naimova, N. A. (2024). A NEW FORM OF OUTSOURCING IN ENSURING SELF-EMPLOYMENT OF THE POPULATION.
8. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). MANAGEMENT AND ORGANIZATION OF PRODUCTION IN THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.
9. Bobojonova, M. (2025). PRICES LEVELS IN THE GREEN ECONOMY AND THEIR APPLICATION. Journal of Applied Science and Social Science, 1 (1), 109-117.
10. Bobojonova, M. J. (2025). PROMISING WAYS OF SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT IN THE POST-PANDEMIC PERIOD. ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION, 1 (4), 284-291.